

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1928 kl. 6 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om införande av så kallad decisiv folkomröstning.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 252, har herr *Lindhagen* hemställt, »att riksdagen ville besluta införandet i någon form av verklig eller så kallad decisiv folkomröstning eller ock hos Kungl. Maj:t begära övervägande därom samt framläggande av förslag om tillägg till grundlagarna i sådant syfte».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Den nu förevarande frågan var senast år 1926 under riksdagens omprövning, även då i anledning av motion av herr *Lindhagen*, som hemställt, att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära övervägande av frågan om införande av decisiv folkomröstning och framläggande av det förslag om tillägg till grundlagarna, vartill förhållandena kunde föranleda.

I sitt utlåtande (nr 4) över sistberörda motion yttrade konstitutionsutskottet följande:

»I sin skrivelse nr 343 anhöll 1920 års riksdag hos Kungl. Maj:t om en allsidig utredning rörande folkomröstningsinstitutets verkningar i främmande länder och huruvida, i vilken utsträckning samt under vilka former och betingelser institutet måtte kunna införas i vår författning. Med anledning härav tillsatte Kungl. Maj:t samma år en kommitté med uppdrag att verkställa det begärda utredningsarbetet. Denna kommitté avgav den 8 februari 1921 betänkande med förslag om införande av grundlagsbestämmelser om *konsultativ* folkomröstning; detta förslag framfördes motionsvis vid 1921 års riksdag, antogs av båda kamrarna och genomfördes definitivt vid 1922 års riksdag. Följande år, den 28 februari 1923, avlämnade kommittén ett andra betänkande, omfattande frågan om *decisiv* (avgörande) folkomröstning. I detta betänkande kom kommittén till slutsatsen, 'att nuvarande förhållanden i vårt land icke giva tillräckliga skäl för att framlägga förslag om införande av ett decisivt folkomröstningsinstitut i Sveriges författning'. Som skäl för denna sin uppfattning framhöll kommittén bl. a., att tanken på ett decisivt folkomröstningsinstitut icke ägde någon större aktualitet. De framförda re-

formkraven hade enligt kommitténs mening icke fått det fäste i den allmänna opinionen, som borde utgöra en förutsättning för en positiv lösning.

Utskottet, som anser, att de av folkomröstningskommittén år 1923 angivna skäl mot att upptaga frågan om införande av decisiv folkomröstning till positiv lösning fortfarande äga giltighet, hemställer, att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

Utskottets hemställan bifölls av kamrarna.

Utskottet finner de av folkomröstningskommittén angivna skäl mot att upptaga frågan allt fortfarande äga giltighet och får sålunda hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1928.

På konstitutionsutskottets vägnar:

K. VON GEIJER.

Närvarande: Herrar von Geijer, Engberg, Strömberg, Thulin, David Bergström, G. W. Hansson, Vennerström, Martin Svensson, A. W. Johansson,* Nils Anton Nilsson,* Per Andersson,* Sävström, Borg,* Andersson i Igelboda, Karlsson i Vadstena, Björkman, Forssell,* Svensson i Grönvik, Almquist* och Björnberg.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation:

1) av herrar *Engberg* och *Thulin*, vilka ansett, att utskottets utlåtande borde haft följande lydelse:

Den konsultativa folkomröstningen utgör ett led i ett statsmakternas utredningsarbete. Den är en form för inhämtande av de upplysningar beträffande opinionsläget inom nationen, vilka för vissa ömtåliga frågors vidkommande äro behövlige för att bedöma både huruvida och i vad mån en ifrågasatt lagstiftning har nödigt underlag i folkmeningen. I den konsultativa folkomröstningen delegera därför statsmakterna ingenting av sin befogenhet tillbaka till folket. De endast skaffa sig bättre vägledning för utövan det av de befogenheter, som i enlighet med det representativa systemets hela idé äro till dem genom folket i val och genom författningens uppbyggnad delegerade. Helt annorlunda beträffande den decisiva folkomröstningen. I denna är det icke längre fråga om inhämtande av upplysningar till vägledning för statsmakter-

nas omdöme, icke om ett led alltså i ett pågående utredningsarbete i syfte att skapa största möjliga klarhet över det underlag i folkmeningen ett reformkrav faktiskt kan påräkna. Den decisiva folkomröstningen är ett led i själva beslutsproceduren. Statsmakterna delegera tillbaka till folket sin rätt att fatta det avgörande beslutet i en fråga. Därmed genombrytes det representativa systemets egen princip. Redan av detta skäl kan utskottet icke biträda motionärens förslag. Härtill kommer emellertid, att det enligt utskottets mening saknar nödig aktualitet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2) av herr *Vennerström*.
